

Peshat, Midrash and Halakhah IV

Marty Lockshin, Torah in Motion 5781

Leviticus 23

דִּבֶּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי
תָּבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם
וְקָצַרְתֶּם אֶת קְצִירָהּ וְהֵבֵאתֶם אֶת עֹמֶר
רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל הַכֹּהֵן. . .

וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם
הַבִּיאְכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה שִׁבְעַת שַׁבָּתוֹת
תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה. עַד מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת
הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם
מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה

Speak to the Israelite people and say to them: When you enter the land that I am giving to you and you reap its harvest, you shall bring the first sheaf of your harvest to the priest. . .

And from the day on which you bring the sheaf of elevation offering—the day after the sabbath—you shall count off seven weeks. They must be complete. You must count until the day after the seventh week—fifty days; then you shall bring an offering of new grain to the LORD.

Deuteronomy 16

שְׁבַעַה שְׁבַעַת תִּסְפֹּר לָךְ מִהַחֵל
חֲרִמֶּשׁ בְּקָמָה תַּחֵל לְסֹפֵר שְׁבַעַה
שְׁבַעַת. ! וְעָשִׂיתָ חַג שְׁבַעַת לַה' ....

You shall count off seven weeks;
start to count the seven weeks
when the sickle is first put to the
standing grain. Then you shall
observe the Feast of Weeks for
the LORD

Rabbi Judah Halevi (1075-1141) *The Kuzari*

3:40 The Khazar King: How could this [the fact that rabbis add to the Torah] be made to agree with the verse: 'You shall not add to it, nor diminish from it?' (Deuteronomy 13:1).

3:41 The *Haver*: This was only said to the masses, that they should not conjecture and theorize, and contrive laws according to their own conception, as the Karaites do. . . . With regard to the priests and judges it is said that their decisions are binding. . . . For they have divine assistance, and would never, on account of their large number, concur in anything which contradicts the Law. Much less likelihood was there of erroneous views, because they had inherited vast learning. . . .

Now, suppose we allow the Karaite interpretation of the verse, 'From the morrow of the Sabbath till the morrow of the Sabbath' (Leviticus 23:11, Leviticus 23:15, Leviticus 23:16) to refer to Sunday.

The Kuzari (cont.)

But we reply that one of the judges, priests, or pious kings, in agreement with the Sanhedrin and all Sages, found that this period was fixed with the intention of creating an interval of fifty days between 'the first fruits of the harvest of barley and the harvest of wheat,' and to observe 'seven weeks,' which are 'seven complete Sabbaths.' The first day of the week is only mentioned, for argument's sake, in the following manner: should the day of 'putting the sickle to the corn' be a Sunday, you count till Sunday. From this we conclude that should the beginning be on a Monday, we count till Monday. The date of putting the sickle, from which we count, is left for us to fix. This was fixed for the second day of Passover, which does not contradict the Tōrāh, since it originated with 'the place which the Lord shall choose' on the conditions discussed before. Perhaps this was done under the influence of divine inspiration . . . .

Samuel David Luzzatto (ShaDaL; 1800-1865) on Lev 23:11

בעל הכוזרי (ג'מ"א) אומר שיתכן
להודות לקראים כי ממחרת השבת
הכוונה על שבת בראשית, ושאמנם קצת
מן השופטים והסנהדרין חשבו שלא
הזכירה התורה השבת אלא דרך משל,
ואמנם הרשות ביד האומה להחל חרמש
ביום שתרצה, והם (השופטים
והסנהדרין) קבעו שתהיה התחלת
הקציר ביום שני של פסח.

The author of the *Kuzari* says that it should likely be conceded to the Karaites that *mi-maḥorat ha-shabbat* refers to the Sabbath of Creation [i.e., the seventh day of the week], but that some of the judges and the Sanhedrin thought that the Torah mentioned the Sabbath only by way of example, and that the people had the authority to begin putting the scythe to the crops on any day that it wished; thus, they (the judges and the Sanhedrin) established that the beginning of the harvest should be on the second day of Passover.

Samuel David Luzzatto (cont.)

ודע כי כל אריכות לשונו של הראב"ע על
הפסוק הזה איננה אלא אחיזת עינים,
ועיקר סברתו היא כדעת בעל הכוזרי
שהשבת האמור כאן הוא שבת ממש,
אלא שלא הזכירה התורה יום השבת רק
לדוגמא, והרשות בידנו להניף את
העומר ביום שנרצה,

Know that all the lengthy verbiage of
Ibn Ezra on this verse is nothing but
sleight of hand, and that the
[unstated] main point of his
reasoning is in accordance with the
view of the author of the *Kuzari*, that
the "Sabbath" mentioned here is the
actual Sabbath, but that the Torah
mentioned the Sabbath day merely
by way of example, and that we have
the authority to present the Omer
on the day we wish;

Remember Shabbat (Exodus 20)

זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. ח שֵׁשֶׁת
יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלֶאכֶתְךָ. ט וַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָּל
מְלָאכָה אֹתָהּ וּבְנֶךָ וּבִתְךָ עֹבְדֶךָ וְאִמְתְּךָ
וּבְהֶמְתְּךָ וּגְרֶךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ. י כִּי שֵׁשֶׁת
יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶת
הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
עַל כֵּן בֵּרַךְ ה' אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ.

Remember the sabbath day and keep it holy. Six days you shall labour and do all your work, but the seventh day is a sabbath of the LORD your God: you shall not do any work—you, your son or daughter, your male or female slave, or your cattle, or the stranger who is within your settlements. For in six days the LORD made heaven and earth and sea, and all that is in them, and He rested on the seventh day; therefore the LORD blessed the sabbath day and hallowed it.

Rashbam (c. 1080-c. 1165) on remembering shabbat

זכור את יום השבת - כל זכירה עונה על ימים שעברו, זכור ימות עולם וגו' בהנחל עליון גוים. זכור את היום הזה, לעולם, כי לשעבר ביום הזה יצאתם ממצרים. זכור אל תשכח את אשר הקצפת את י"י אלהיך [וגו'] [ו]בחורב [וגו']. זכור רחמיך י"י וחסדיך כי מעולם המה. אף כאן זכור את יום השבת של ששת ימי בראשית כמו שמפרש והולך כי ששת ימים עשה י"י וגו' כמו שכת' כאן. ולפיכך נכתב כאן זכור כדי לקדשו להיות שובת ממלאכה:

The verb, "to remember," always refers to something from the past. For example (Deut. 32:7-8) "Remember (זכור) the days of old . . . When the Most High gave nations their homes." Also (Ex. 13:3) "Remember (זכור)---in the future---this day, on which you--in the past--shall have gone free from Egypt." Also (Deut. 9:7-8) "Remember (זכור), never forget, how you provoked the LORD your God . . . and in Horeb." Also (Ps. 25:6) "O LORD, be mindful of (זכור) your compassion and Your faithfulness; they are as old as time." Here also the verse means "Remember that sabbath day that followed the six days of creation." The text then continues and explains [how one should remember that sabbath, as it is written below (vs. 11)] "For in six days the LORD made heaven and earth . . ." That is why the text says here: "Remember the sabbath day" *in order* "to keep it holy," by refraining from work.

Seforno (1475-1550)

היה תמיד זוכר את יום השבת
בעסקיך בימי המעשה. כמו "זכור את
אשר עשה לך עמלק." . . . לקדשו:
וזה תעשה כדי שתוכל לקדשו.
הזהיר שיסדר האדם מעשיו בדרך
שיוכל להסיח דעתו מהם בשבת

Always remember Shabbat during
your weekday activities. Like
"Remember what Amalek did to
you." . . . "To keep it holy": Do
this, so that you will be able to
keep it holy. The text instructs
people to arrange their work in
such a way that they will be able
not to think about them on
Shabbat.

Mekhilta on Exodus 20

אלעזר בן חנניה בן חזקיה בן חנניה
בן גרון אומר: "זכור את יום השבת
לקדשו" תהא זוכרו מאחד בשבת,
שאם יתמנה לך מנה יפה תהא
מתקנו לשם שבת

Elazar b. Hananiah b. Hizkia b.
Hanania b. Garon says:
"Remember the Sabbath day":
remember it starting on Sunday—
that if you find some choice
portion set it aside for the
Sabbath.

Beitsah 16a

אָמְרוּ עָלָיו עַל שְׁמַאי הַזְקֵן כָּל יָמָיו הָיָה
אוֹכֵל לְכַבוֹד שַׁבָּת מְצָא בְּהֵמָה נָאָה אוֹמֵר
זוֹ לַשַּׁבָּת מְצָא אַחֲרָת נָאָה הַיּוֹמָה מִנִּיחַ
אֶת הַשְּׁנִיָּה וְאוֹכֵל אֶת הָרִאשׁוֹנָה

אָבֵל הַלֵּל הַזְקֵן מְדָה אַחֲרָת הַיְתָה לוֹ
שָׁכַל מַעֲשָׂיו לְשֵׁם שָׁמַיִם שְׁנֵאמַר בְּרוּךְ ה'
יוֹם יוֹם

They said about Shammai the Elder that all his days he would eat in honor of Shabbat. If he found a choice animal, he would say: This is for Shabbat. If he subsequently found another one choicer than it, he would set aside the second for Shabbat and eat the first.

Hillel the Elder, however, had a different trait: all his actions [including those on a weekday], were for the sake of Heaven, as it is stated: “Blessed be the Lord, day by day.”

Rashi on remembering Shabbat

זָכוֹר – . . . תִּנוּ לֵב לְזָכוֹר תָּמִיד אֶת יוֹם
הַשַּׁבָּת, שֶׁאִם נִזְדַּמַּן לָךְ חֶפֶץ יָפֵה
תֵּהָא מְזַמִּינוּ לַשַּׁבָּת.

... take care to remember
always the Shabbat day — that if,
for example, you come across a
choice article [of food during the
week], put it aside for Shabbat.

Commentary of Ramban (1194-1270)

וכתב רש"י בפירוש זכור תנו לב לזכור
תמיד את יום השבת שאם נזדמן לו חלק
יפה יהא מזמינו לשבת, וזו ברייתא היא
ששנויה במכילתא . . . אבל בלשון יחיד
שנויה, ואינה כהלכה, . . .

ועל דרך הפשט אמרו שהיא מצוה
שנזכור תמיד בכל יום את השבת שלא
נשכחה ולא יתחלף לנו בשאר הימים, .

In explanation of the word זכור, Rashi wrote, “take care to remember always the Shabbat day — that if, for example, you come across a choice article [of food] during the week, put it aside for Shabbat.” This teaching is found in the Mekhilta, but it is recorded as the position of only one rabbi; it is not halakhah.

Those who interpret according to *peshat* have said it means that we should remember shabbat all week long so that we will never forget it or get confused about when it falls.

Commentary of Ramban (cont.)

ובמכילתא (כאן) רבי יצחק אומר, לא
תהא מונה כדרך שהאחרים מונים, אלא
תהא מונה לשם שבת. ופירושה, שהגוים
מונין ימי השבוע לשם הימים עצמן,
יקראו לכל יום שם בפני עצמו, או על
שמות המשרתים, כנוצרים, או שמות
אחרים שיקראו להם, וישראל מונים כל
הימים לשם שבת, אחד בשבת, שני
בשבת, כי זו מן המצוה שנצטוינו בו
לזכרו תמיד בכל יום. וזה פשוטו של
מקרא,

[Another explanation] in the
Mekhilta: Rabbi Yitzhak said, “Don’t
count the days the way others do;
count in relation to shabbat.” The
non-Jews have names for each of the
days—either naming them, as the
Christians do, after heavenly bodies
or using other names. But Jews
count in relation to shabbat: the first
day of shabbat, the second day . . . .
We do this because we were
commanded to remember it every
day. **This** is the [correct] *peshat*
meaning.

Commentary of Ramban (cont.)

אבל לרבותינו עוד בו מדרש ממלת
לקדשו, שנקדשהו בזכרון, . . . צוה
שנזכור את יום השבת בקדשנו אותו.
וכך אמרו במכילתא (כאן) לקדשו,
קדשהו בברכה, מכאן אמרו מקדשין
על היין בכניסתו, . . . והוא מן
התורה, אינו אסמכתא.

But the rabbis have a further
midrash [connecting *zakhor* to the
word לקדשו, commanding us to
make shabbat holy by mentioning
it. Thus it is written in Mekhilta,
“Make it holy with a blessing.
From this we learn that one makes
kiddush over wine when shabbat
begins.” . . . This is Torah law; it is
not an *asmakhta*.

Ibn Ezra's shorter commentary to Exodus 20

ופירוש לקדשו – לעשות לו מעלה
יתירה על כל הימים, שלא תעשה בו
מלאכה, כטעם: קידוש השם אותו.
ודברי קדמונינו: לזכרו על היין גם הוא
נכון בדרך אסמכתא, למי שאיננו נזיר.
והוא במקום שימצא שם, כי איננו
עובר על מצוה, הדר בארץ אין יין שם.

The meaning of לקדשו is to give shabbat a special status by not doing work, following the pattern of how God made shabbat holy. What the rabbis taught—to make it holy over wine—is also valid, but it's an *asmakhta*. It applies to any person who is not a Nazirite and who lives in a country where wine can be found. A person who lives in a country where there is no wine has transgressed no law!

Ibn Ezra's grammar book, *Sefat Yeter*

ויאמר הגאון כי ישעיה היה לשונו צח ונעים
ויאמר ר' אדונים כי זאת טעות לפי שכל
דברי המקרא הם דברי השם,

והטעות ביד ר' אדונים כי טעמי המלות הם
נכוחות [= כרוחות?] ודמיונות יחד שם השם
בשמות הנביא והוא ירכיב הטעמים כפי כחו
שקיבל בתחלה מהשם וכפי תולדתו ומשפטו
לולי שאין ספר זה מוכן לדברים כאלה.

Rabbi Saadyah Gaon once wrote that the prophet Isaiah has a pleasant, elegant style. Rabbi Dunash ibn Labrat disagreed and said that this is a mistake; all words of prophecy are from God [so we cannot say that one prophet has a better style than another one].

But it is Rabbi Dunash who is mistaken. The meaning of the words can be seen to be like spirits and ideas that God places in the soul of the prophet. The prophet then puts those ideas together according to his skills and the abilities that God gave him, and according to his inborn qualities. But that is not what this book is about.....